

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **J. H.**, bývajúcej vo Z., zastúpenej Mgr. M. H., bývajúcim vo Z., proti odporcovi **I.**, so sídlom v L., IČO : X., o **254, 69 €**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 31/2011, o návrhu na vylúčenie sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 Co 305/2012 , takto

r o z h o d o l :

Predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ferdinand Zimmermann **n i e j e v y l ú č e n ý** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 Co 305/2012 (vec vedená na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 31/2011).

O d ô v o d n e n i e

V konaní o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Zvolen z 31. mája 2012 č.k. 9 C 31/2011-213, vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 305/2012 podaním z 11. novembra 2012 (č.l. 279) navrhovateľka „vyslovila nedôveru“ sudcovi – predsedovi senátu 13 Co JUDr. Ferdinandovi Zimmermannovi a navrhla, aby bol v zmysle § 14 a 15a O.s.p. vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Dôvodom jej návrhu bolo zistenie, že JUDr. Ferdinandovi Zimmermannovi bývalý minister spravodlivosti (JUDr. J. Č.) zastavil výkon funkcie sudcu, keďže bolo proti nemu vedených sedem disciplinárnych konaní a polícia ho obvinila z trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa. Uviedla, že obdobné kroky proti nemu viedol aj ďalší exminister spravodlivosti JUDr. D. L. z dôvodu, že vo veciach dedičského konania bez dokazovania a pojednávania prisúdil občianke žijúcej v USA sto ha pozemkov a lesov a naopak jednu babku poškodil o 13 mil. korún.

Predseda senátu JUDr. Ferdinand Zimmermann sa k návrhu na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci vyjadril tak, že skutočnosti uvádzané navrhovateľkou nie

sú pravdivé (táto mala zrejme na mysli sudcu Okresného súdu Veľký Krtíš JUDr. Slavomíra Cimermana), účastníkov konania nepozná, nemá k nim, ani k ich zástupcom a k veci kvalifikovaný, či iný vzťah. Poznamenal, že senát 13 Co, ktorému predsedá, rozhodoval o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu o oslobodení od súdnych poplatkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej zaujatosti sudcu – predsedu senátu tohto súdu JUDr. Ferdinanda Zimmermanna z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to : 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, 2/ k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom či negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie

o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v danej problematike.

ESLP pri riešení nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Rakúsku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hausshildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná – „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (pozri Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa

zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Treba brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca, určujúca je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Navrhovateľka existenciu dôvodov pre vylúčenie sudcu JUDr. Ferdinanda Zimmermanna z prejednávania a rozhodovania danej veci nevyvodzovala zo vzťahu relevantného z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., teda zo vzťahu tohto sudcu k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Ani samotný sudca vo svojom vyjadrení existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ho z prejednávania a rozhodovania veci nepotvrdil. Iba „vyslovenie nedôvery“ predsedovi senátu JUDr. Ferdinandovi Zimmermannovi, ktorú u navrhovateľky mali vyvolať disciplinárne a trestné konania, ktoré voči tomuto sudcovi ale vedené neboli, nemôže vyvolať objektívne pochybnosti o tom, že bude vo veci rozhodovať nezávisle a nestranne.

Keďže navrhovateľka v návrhu na vylúčenie a ani predseda senátu JUDr. Ferdinand Zimmermann vo svojom vyjadrení nepotvrdili existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ho z prejednávania a rozhodovania vecí a z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by spochybňovali jeho nezaujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že tento predseda senátu nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. novembra 2012

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová